

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยาและการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงาน: กรณีศึกษา สถานประกอบการผลิตอาหาร ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
 Relationship between Psychological Characteristics Factors and Personal Protective Equipment Acceptation of Employees: A Case Study of Food Manufacturing in Bangkok

อรอุมา ทิพย์รัตน์, อุมารัตน์ ศิริจรูญวงศ์*, พรชนก เลิศสถาพร, อาภาภรณ์ บุลสถาพร
 คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Email : umaratsi@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยาและการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร โดยประชากรที่ศึกษาเป็นพนักงานฝ่ายการผลิตจำนวน 97 คน เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายนถึงธันวาคม พ.ศ. 2563 เครื่องมือวิจัยเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทัศนคติเป็นเอกสารข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน และแบบสอบถามปัจจัยเชิงจิตวิทยาและการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความสัมพันธ์ใช้ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 30-39 ปี มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอายุงานในสถานประกอบการแห่งนี้ 6-10 ปี มีภาพรวมของค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาอยู่ในระดับปานกลาง และการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) เท่ากับ 3.47 (0.13) และ 4.08 (0.88) ตามลำดับ ผลทดสอบความแตกต่างของปัจจัยเชิงจิตวิทยาตามกลุ่มแผนกพบว่า มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.35) แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าประเด็นการไม่หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อให้ทำงานเสร็จเร็วขึ้นและชัดเจนในการทำงานมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) โดยแผนกฟิลลิ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและแตกต่างจากแผนกอื่น สำหรับระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.09)

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงจิตวิทยา การยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล สถานประกอบการผลิตอาหาร

Abstract

This research aimed to study the relationship between psychological factors and the acceptance of personal protective equipment for production workers in food production manufacturing. The population studied was 97 manufacturing workers, data collected from September to December 2020. The research tool was divided into 2 parts: the secondary data was a report of personal information of employees and a questionnaire of the psychological factors and the acceptance of personal protective equipment which had 20 items. The data were analyzed with frequency, percentage, mean and standard deviation. compare the differences using a one-way ANOVA, test the relationship using the Pearson product moment correlation coefficient.

Results showed that most of the production workers in food manufacturing are female, aged 30-39, with the highest education at the lower secondary level. The working age at this manufacturing was 6-10 years with rate of the psychological factor and the acceptance of personal protective equipment were moderate level and relatively high level, with the mean (standard deviation) of 3.47 (0.13) and 4.08 (0.88), respectively. The results of the difference of psychological factors by section group were tested. There was no statistically significant difference (p -value = 0.35). However, when considering each of the items, the point of avoiding the use of personal protective equipment to complete the work faster and hinder work was significantly different (p -value <0.05). The filling section was the least average and different from other sections. Between the psychological factors there was no statistically significant correlation with the personal safety equipment acceptance factor (p -value = 0.09).

Keywords : psychological characteristics factors, acceptance of personal safety equipment, food manufacturing

บทนำ

การเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยขณะปฏิบัติงานอาจเป็นผลมาจากการไปสัมผัสกับสารเคมีอันตราย เสียงที่ดัง ฝุ่นฟุ้งกระจาย แสงสว่างที่ไม่เพียงพอ กระแสไฟฟ้า อุปกรณ์และเครื่องจักร และอันตรายอื่นในสภาพแวดล้อมการทำงาน ตามหลักความปลอดภัยสำหรับการป้องกันอันตรายต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องแก้ไขที่แหล่งกำเนิดเป็นสิ่งแรก (source) ด้วยการควบคุมทางด้านวิศวกรรม วิธีการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ (engineering, work practice, and administrative controls) อย่างไรก็ตามหากการควบคุมทั้งหมดนี้เป็นไปไม่ได้หรือไม่เพียงพอในการป้องกันอันตราย การกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานต้องสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (personal protective equipment: PPE) และมั่นใจได้ว่า PPE มีความเหมาะสมเพียงพอในการใช้ (Occupational Safety and Health Administration, 2012) แต่การสวมใส่ PPE นั้น สามารถสร้างความอึดอัดและรำคาญให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่ต้องไปปิดปาก ปิดจมูก หรือสวมบนใบหน้า ศีรษะหรือเท้า การสวมใส่ PPE จึงมี

การประกาศไว้ในพระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 มาตรา 22 ระบุให้นายจ้างจัดและดูแลให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐาน โดยลูกจ้างมีหน้าที่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลและดูแลรักษาอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้ตามสภาพและลักษณะของงานตลอดระยะเวลาทำงาน ในกรณีที่ลูกจ้างไม่สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว ให้นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดการทำงานนั้นจนกว่าลูกจ้างจะสวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว

จากรายงานการประสบอันตรายจากการทำงานระหว่างพ.ศ. 2561-2563 ของสถานประกอบการผลิตอาหารแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานครพบว่า ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาเกิดอุบัติเหตุจำนวน 15 ครั้ง และสูญเสียวันทำงานถึง 84 วัน เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์พบว่าอวัยวะที่ได้รับอุบัติเหตุ 3 อันดับแรกได้แก่ มือและนิ้วมือ หลัง และ ศีรษะ ซึ่งลักษณะการเกิดอุบัติเหตุมีสาเหตุเกิดจากวัตถุขีด ข่วน ตัดบาด และการชนกระแทก ประกอบกับกระบวนการผลิตอาหารมีการใช้น้ำและความร้อนเกือบทุกขั้นตอนเพื่อผลิตแยม เยลลี่ ฟิลลิ่ง นม เนยมาการีน และมิกฟรุต ทางสถานประกอบการจึงได้มีกิจกรรมเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในกระบวนการผลิตไม่ให้เกิดซ้ำ เช่น การกำหนดวิธีการใช้งานเครื่องจักรเครื่องมือ ก่อนเริ่มต้นการทำงานทุกครั้งต้องทำการขออนุญาต (work permit) การประชุมตอนเช้า (morning talk) เพื่อชี้แจงกฎระเบียบและย้ำเตือนด้านความปลอดภัย (บริษัท เคซีจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด, 2563) เห็นได้ว่าสภาวะแวดล้อมในการทำงานและการไม่ใช้ PPE ของพนักงานอาจส่งผลถึงจำนวนอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น จิตวิทยาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ และพฤติกรรมเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือถูกจูงใจจากสิ่งเร้าต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลปัจจัยสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญมากกว่าสิ่งอื่น ๆ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550) การยอมรับ (Acceptability) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการประยุกต์นโยบายใช้ในชุมชน โดยปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่สามารถอธิบายการยอมรับมาตรการที่กำหนดขึ้นได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ บรรทัดฐานของสังคม และการตระหนักถึงปัญหา (Schwartz,1977)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพย์สินที่มีค่าที่สุดในการผลิต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยาและการยอมรับการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานเพื่อวางแผนส่งเสริมการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานโรงงานผลิตอาหารอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์การวิจัย

4. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร
5. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร
6. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยเชิงจิตวิทยารายชื่อของพนักงานฝ่ายการผลิตตามกลุ่มแผนก
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยาและการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร การศึกษานี้เป็นกรณีศึกษา ประชากรเป็นผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายการผลิต สถานประกอบการผลิตอาหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 97 คน ซึ่งทำการศึกษาในประชากรทั้งหมด โดยฝ่ายการผลิตประกอบด้วย 6 แผนก มีจำนวนพนักงานดังนี้

แผนกแยมจำนวน 14 คน   แผนกเยลลี่จำนวน 16 คน

แผนกฟิลลิ่งจำนวน 18 คน   แผนกนมจำนวน 16 คน

แผนกเนยมาการีนจำนวน 14 คน   แผนกมิกซ์ฟรุตจำนวน 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นเอกสารข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ของฝ่ายทรัพยากรบุคคล ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงจิตวิทยาต่อการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล มีจำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลจำนวน 10 ข้อ คำถามที่สร้างขึ้นเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) มีระดับคะแนน 5 ระดับ

โดยเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับค่อนข้างมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับค่อนข้างน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับน้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนาใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบความแตกต่างใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบความสัมพันธ์ใช้ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของประชากรพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 30-39 ปี มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอายุงานในสถานประกอบการแห่งนี้ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.00 43.30 39.10 และ 33.00 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงจิตวิทยาของประชากรพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อ 1 ถึงข้อ 5 ซึ่งแสดงถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ PPE จากการติดตามข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยและ PPE จากการประชุมประจำวัน การประชุมตามวาระ บอร์ดประชาสัมพันธ์ และการเข้าอบรมให้ความรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.98-4.26 หมายถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ PPE อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ในส่วนข้อ 6 ถึงข้อ 10 ซึ่งแสดงถึงการให้ความร่วมมือในการใช้ PPE พบว่าข้อ 6 การสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทุกครั้งในขณะทำงาน และข้อ 9 การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเหมาะสมกับประเภทงานที่ทำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.29-4.47 อยู่ในระดับ

ค่อนข้างมากแต่ข้อที่เหลือ (ได้แก่ ข้อ 7 ข้อ 8 และข้อ 10) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.56-2.00 อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เห็นได้ว่าการให้ความร่วมมือในการใช้ PPE อยู่ในระดับน้อยเมื่อพนักงานต้องเร่งรีบทำงาน ไม่ถนัดในการปฏิบัติงาน และไม่ได้ทำตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในระดับวิชาชีพ (ตารางที่ 2)

ผลการวิเคราะห์การยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของประชากรพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ยกเว้นข้อ 9 ซึ่งเป็นประเด็นอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้มีสภาพไม่ชำรุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.60 หมายถึงการยอมรับในข้อนี้อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 3)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาของประชากรตามกลุ่มแผนก พบว่า แผนกที่ต่างกัันมีค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) เมื่อพิจารณาทดสอบความแตกต่างของค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาเป็นรายข้อ พบว่าแผนกที่ต่างกัันมีค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาข้อ 7 ไม่เคยหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้น และข้อ 8 ไม่เคยหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเนื่องจากขัดขวางการทำงาน แตกต่างกัันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า $p\text{-value}$ เท่ากับ 0.04 และ 0.01 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) โดยคู่ที่ต่างกัันได้แก่แผนกฟิลลิ่งและแผนกมิกฟรุต อีกทั้งแผนกฟิลลิ่งมีค่าเฉลี่ยของข้อ 7 และข้อ 8 น้อยที่สุด (ภาพที่ 1)

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยากับค่าการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังตารางที่ 4

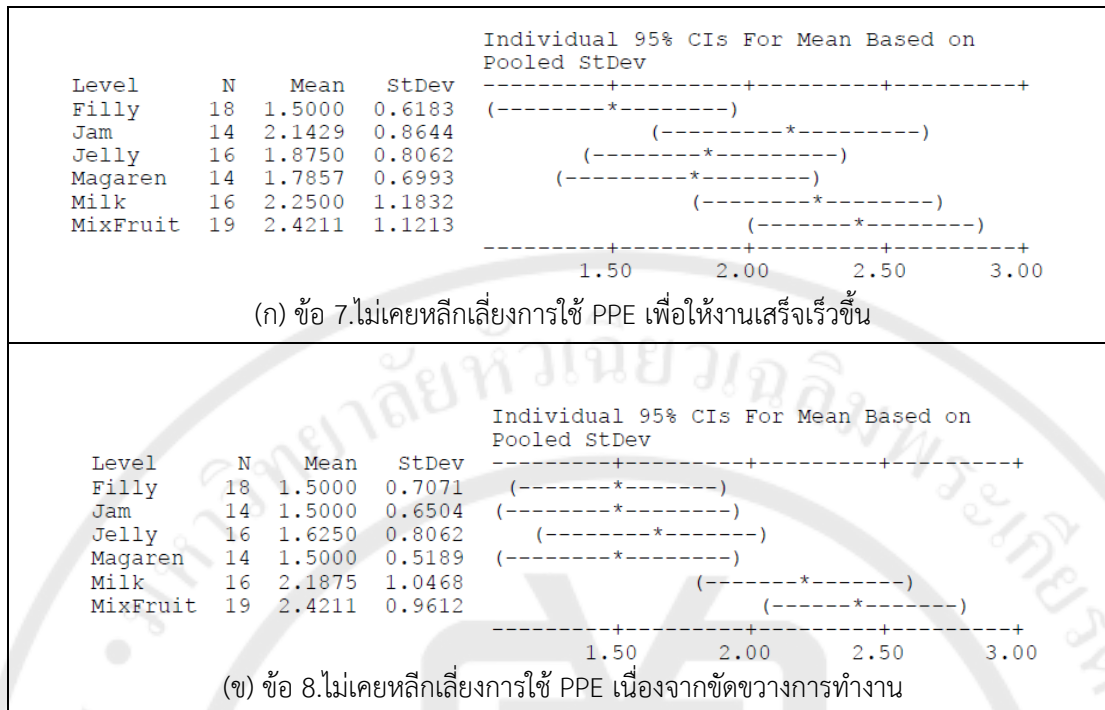
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของพนักงานฝ่ายการผลิตของสถานประกอบการผลิตอาหาร (n=97)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	31	32.00
หญิง	66	68.00
อายุ (ปี)		
<30	26	26.80
30 - 39	42	43.30
40 - 59	29	29.90
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	35	36.10
มัธยมศึกษาตอนต้น	38	39.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	24.80
อายุงานในสถานประกอบการแห่งนี้ (ปี)		
< 3	25	25.80
3 - 5	21	21.60
6 - 10	32	33.00
>10	19	19.60

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงจิตวิทยาของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร (n=97)

ปัจจัยเชิงจิตวิทยา	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ผลทดสอบความแตกต่างระหว่างแผนก
1. ติดตามข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยจากการประชุมหน้าแถวก่อนเริ่มงาน (Safety talk)	4.12	0.96	ค่อนข้างมาก	0.55
2. สนใจแะอ่านข่าวสารด้านความปลอดภัยจากบอร์ดประชาสัมพันธ์	3.98	1.02	ค่อนข้างมาก	0.70
3. เข้าร่วมการประชุมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล	4.08	0.90	ค่อนข้างมาก	0.22
4. สนใจเข้าอบรมการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล	4.26	0.77	ค่อนข้างมาก	0.16
8. โดยภาพรวมได้รับความเข้าใจในเนื้อหาของข่าวสารด้านอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมากน้อยเพียงใด	4.14	0.82	ค่อนข้างมาก	0.93
6. สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทุกครั้งในขณะทำงาน	4.47	0.60	ค่อนข้างมาก	0.62
7. ไม่เคยหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้น	2.00	0.95	ค่อนข้างน้อย	0.04*
8. ไม่เคยหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเนื่องจากขัดขวางการทำงาน	1.81	0.88	ค่อนข้างน้อย	0.01*
9. ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเหมาะสมกับประเภทงานที่ทำ	4.29	0.69	ค่อนข้างมาก	0.69
10. ไม่เคยหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล	1.56	0.72	ค่อนข้างน้อย	0.57
ค่าเฉลี่ย	3.47	0.13	ปานกลาง	0.35

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาพที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อ 7 (ก) และข้อที่ 8 (ข) ระหว่าง 6 แผนก ด้วย Tukey's HSD test

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหาร (n=97)

ปัจจัยการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล
1. ใช้อุปกรณ์ป้องกันตาและใบหน้าทุกครั้งที่ปฏิบัติงานสัมผัสกับน้ำร้อนและสารกัดกร่อน	4.31	0.73	ค่อนข้างมาก
2. ใช้ ear plug/ear muff ทุกครั้งที่ปฏิบัติงานในบริเวณหรือเครื่องจักรที่มีเสียงดัง	4.21	0.85	ค่อนข้างมาก
3. ใช้อุปกรณ์ป้องกันนิ้วมือและแขนทุกครั้งที่ปฏิบัติงานกับอุปกรณ์ เครื่องจักร และแหล่งกำเนิดความร้อน	4.37	0.68	ค่อนข้างมาก
4. ใช้อุปกรณ์ป้องกันเท้าและขาทุกครั้งที่ปฏิบัติงานในอาคารการผลิต	4.38	0.65	ค่อนข้างมาก
5. ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลประเภทอุปกรณ์ป้องกันพิเศษในพื้นที่เฉพาะหรือเป็นการทำงานที่มีความเสี่ยงสูงทุกครั้ง	4.27	0.71	ค่อนข้างมาก
6. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้มีขนาดที่เหมาะสมกับสรีระร่างกาย	4.48	0.61	ค่อนข้างมาก
7. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลใช้งานง่าย	4.43	0.63	ค่อนข้างมาก
8. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลบำรุงรักษาง่าย	4.45	0.56	ค่อนข้างมาก
9. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่ชำรุด	1.60	0.77	ค่อนข้างน้อย
10. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีน้ำหนักเบาและสวมใส่สบาย	4.33	0.66	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย	4.08	0.88	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาและค่าการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ด้วยสถิติ Person correlation

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยา*ค่าการยอมรับ PPE	0.17	0.09

สรุปและอภิปรายผล

4. พนักงานฝ่ายการผลิตในสถานประกอบการผลิตอาหารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 30-39 ปี มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอายุงานในสถานประกอบการแห่งนี้ 6-10 ปี (ตารางที่ 1) มีภาพรวมของค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาอยู่ในระดับปานกลาง และการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และ 4.08 ตามลำดับ (ตารางที่ 2 และ 3) การที่ประชากรมีค่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาอยู่ในระดับปานกลางนั้น หากประชากรไม่ได้รับแรงเสริมจากกิจกรรมต่างๆ ด้านความปลอดภัยแบบต่อเนื่อง อาจทำให้การยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลมีระดับลดลงได้ จะเห็นได้ข้อ 7 ไม่เคยหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้น และข้อ 8 ไม่เคยหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเนื่องจากขัดขวางการทำงาน ทั้งสองข้อมีค่าเชิงจิตวิทยาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 2) ซึ่งแสดงว่าหลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลค่อนข้างมาก ทั้งนี้ตามทฤษฎีการยอมรับโดย Roger, & Shoemaker (1978) กล่าวว่า การยอมรับนำไปปฏิบัติ (adoption) จะเกิดขึ้นมาจากลักษณะทางจิตวิทยา 5 ระยะ โดยเริ่มจากระยะการรับรู้ โดยบุคคลนั้นต้องรู้ถึงเนื้อหาและคุณประโยชน์ของสิ่งนั้น จากนั้นเกิดระยะการใส่ใจและสนใจซึ่งบุคคลนั้นจะหารายละเอียดเพิ่มเติมโดยขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานทางสังคมหรือประสบการณ์เก่าๆ ของบุคคลนั้น เมื่อมีการรับรู้และเกิดความสนใจแล้ว จะเกิดระยะการประเมินค่าซึ่งจะเกิดการไตร่ตรองในการนำมาใช้ว่าเกิดประโยชน์หรือไม่ จนกระทั่งได้รับแรงเสริมจนเกิดความเชื่อมั่นจึงเกิดการทดลองใช้บางส่วนและเป็นขั้นสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

5. ทั้ง 6 แผนกมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยเชิงจิตวิทยาไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) อีกทั้งผลการพิจารณารายข้อพบว่าทั้ง 6 แผนกมีค่าเฉลี่ยรายข้อเกือบทุกข้อไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) (ตารางที่ 2) ยกเว้นข้อ 7 และข้อ 8 เป็นประเด็นการไม่หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเพื่อให้งานเสร็จเร็วขึ้นและการขัดขวางการทำงาน โดยเฉพาะแผนกฟิลลิ่งมีค่าเฉลี่ยของทั้งสองข้อดังกล่าวว่าน้อยที่สุดและค่ามีความแตกต่างทางสถิติกับแผนกอื่นๆ ที่เหลือ (ภาพที่ 1) จะเห็นว่าปัจจัยแผนกไม่มีผลต่อการยอมรับการใช้อุปกรณ์คุ้มครองส่วนบุคคลเนื่องจากการสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลเป็นกฎระเบียบของสถานประกอบการที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามให้เป็นตามกฎหมายและเพื่อความปลอดภัยในการทำงานที่สัมผัสปัจจัยเสี่ยง (ราชกิจจานุเบกษา, 2554) ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของปรัชญา ไชยอินคา (2556) ระบุว่า ปัจจัยต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ที่มีเพศและรายได้แตกต่างกันพบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าปัจจัยที่มีต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงานย่อมได้รับความรู้หรือมีสิทธิ์ในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมือนกัน โดยไม่แบ่งเป็นเพศชายเพศหญิงในการทำงานผู้มีรายได้เฉลี่ยที่มากหรือน้อยก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทุกคน

6. ปัจจัยเชิงจิตวิทยาไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (p -value > 0.05) (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากการยอมรับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลต้องพิจารณาถึงการบริหารจัดการอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลร่วมด้วย อีกทั้งประชากรที่ศึกษาให้คะแนนเกี่ยวกับอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่ซ้ำชุดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย สอดคล้องผลการศึกษาของ พรธิตา เทพประสิทธิ์ และ ประสพชัย พสุนนท์. (2560) ระบุว่าความสัมพันธ์ต่อการยอมรับปัจจัยต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทั้ง 4 ด้าน ไม่สามารถสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการทดสอบด้านสิ่งแวดล้อมได้ ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความสม่ำเสมอการใช้ ด้านความสะดวกในการใช้ เนื่องจากนักวิทยาศาสตร์จะไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลหากเห็นว่าซ้ำชุด แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรชัย ชัยขวัญงาม (2552) ระบุว่าปัจจัยลักษณะจิตวิทยาของพนักงาน บริษัท อเมริกัน บิวเดอร์ จำกัด มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลคือ ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เจตคติต่อการยอมรับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การเปิดรับข่าวสารและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมความปลอดภัย ของพนักงาน บริษัท อเมริกัน บิวเดอร์ จำกัด มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามผลการศึกษาของจินตนา เนียมน้อย และคณะ (2556) ชี้ว่าตัวแปรได้แก่ ทศนคติเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและการบริหารจัดการอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสามารถร่วมกันทำนายการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ได้แต่ตัวแปรการบริหารจัดการอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมากที่สุด ($\beta = 0.271$)

ข้อเสนอแนะ

4. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพควรเน้นกิจกรรมด้านความปลอดภัยเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมส่วนบุคคล โดยเป็นกิจกรรมให้แรงเสริมความเชื่อมั่นถึงประโยชน์ของการใช้ PPE เพื่อส่งผลต่อการยอมรับการใช้ PPE นอกจากนี้ควรมีกฎข้อบังคับและบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

5. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพควรปรับปรุงการบริหารจัดการอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล โดยเพิ่มการตรวจสอบสภาพความพร้อมในการใช้งานของ PPE และสภาพของการใช้ PPE แล้วเกิดความสะดวกในขณะปฏิบัติงานแม้ในช่วงการทำงานอย่างเร่งรีบ โดยเริ่มที่แผนกฟิลลิ่งเป็นแผนกแรก

6. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีศึกษาตัวแปรสภาพแวดล้อมในการทำงานเพิ่มเติมด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สามารถลุล่วงไปด้วยดีนั้น ต้องขอขอบคุณท่านผู้จัดการแผนกความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของบริษัท เคซีจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด (สาขาบางนา) เจ้าหน้าที่อาชีวอนามัย และความปลอดภัยในระดับวิชาชีพ และพนักงานฝ่ายการผลิตทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 4ก วันที่ 17 มกราคม 2554. (2554). พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554. ,5-24
2. Occupational Safety and Health Administration. (2012). Personal Protective Equipment. [การเข้าถึง] <https://www.osha.gov/personal-protective-equipment>.
3. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2550). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
4. Schwartz, S.H., 1977. Normative influences on altruism. In: Berkowitz, L. (Ed.). Advances in experimental social psychology 10, New York, NY, USA, p. 221–279.
5. บริษัท เคซีจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด. (2563). เอกสารรายงานสถิติการประสบอันตรายจากการทำงานระหว่าง พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2563. 1-3.
6. Rogers, E., & Shoemaker, F. (1978). Communication of innovations: A cross-cultural approach. New York: Free Press.
7. ปรัชญา ไชยอินคา. (2556). ปัจจัยต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล. [วิทยานิพนธ์] หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
8. พรธิดา เทพประสิทธิ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของนักวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทดสอบที่ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานห้องปฏิบัติการ ISO /IEC – 17025 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1),66-75.
9. สุรัชชัย ชัยขวัญงาม. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงาน บริษัท อเมริกัน บิวเดอร์ จำกัด.
10. จินตนา เนียมน้อย มัณฑนา ดำรงค์ศักดิ์ และวนลดา ทองใบ. (2556). ปัจจัยทำนายการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ จังหวัดสมุทรปราการ. พยาบาลสาร, 40(3),30-9.